

Mr. sc. **Andrej PLENKOVIĆ**,
hrvatski zastupnik u EP-u (HDZ)
i potpredsjednik Odbora za vanjske
poslove Europskog parlamenta

Nakon presude, Srbija mora, želi li u EU, suočiti se sa svo- jom prošlošću i prihvatiti odgovornost za zločine

Prošlotjedna presuda Međunarodnoga suda u Haagu okončala je petnaestogodišnji pravni postupak, jedini sudski proces vezan uz srpsku agresiju na Hrvatsku u kojima su stranke bile upravo dvije države – Hrvatska i Srbija, a ne pojedinci kao pred Međunarodnim sudom za bivšu Jugoslaviju. Bitno je istaknuti da osim tužbe za genocid jednostavno nije postojala druga pravna mogućnost utvrđivanja odgovornosti države Srbije. Sud na žalost nije prihvatio hrvatsku tužbu za kršenje Konvencije o sprječavanju i kažnjavanju zločina genocida jer nije utvrdio da su sustavni zločini protiv čovječnosti nad nesrpskim stanovništvom učinjeni sa specijalnom namjerom uništenja, bez čega se, prema Konvenciji, ne mogu pravno okarakterizirati kao genocid. Takav zaključak nije uvjerljiv. Sustavnost i opseg ubojstava, torture i razaranja koje je utvrdio Sud teško su bila moguća bez postojanja genocidne namjere. No valja podsjetiti da je Međunarodni sud najviše sudsko tijelo međunarodne zajednice za koju bi bilo poražavajuće da je Sud utvrdio da je genocid počinjen pred njezinim očima u srcu Europe prije nešto više od 20 godina, a da ga ključni globalni akteri nisu spriječili.

Istodobno, postoje bitni pozitivni elementi presude koji utvrđuju odgovornost Srbije za zločinačku politiku u Hrvatskoj. Ne će se moći ignorirati međunarodna pravomoćna presuda koja je nedvojbeno utvrdila da su JNA i srpske snage radi stvaranja etnički čiste „Velike Srbije“ provodile progon nesrpskog stanovništva i diljem Hrvatske sustavno činile genocidne radnje nad Hrvatima. Ujedno, jednoglasnom odlukom o potpunoj neutemeljenosti protutužbe Srbije, koju je podržao čak i srpski *ad hoc* sudac Kreća, Međunarodni sud još jednom potvrdio je da nije bilo nikakvih genocidnih namjera u oslobađanju okupiranih teritorija Hrvatske. Dokazano je da nije bilo planiranja zločina u vezi s oslobodilačkom operacijom *Oluja* te da su ciljevi napada bili isključivo vojni.

Hrvatski pravni tim prezentirao je međunarodnoj javnosti više od pet tisuća stranica precizno obrazloženoga dokaznog materijala. Suradnjom relevantnih dionika, detaljno su dokumentirana sva ratna stradanja, uključujući izradu ažurnog popisa ubijenih i nestalih. Presuda, izdvojena mišljenja sudaca koji smatraju da je u Hrvatskoj počinjen genocid i sva dokumentacija vezana uz suđenje svjedočit će i budućim generacijama o povijesnoj istini srpske agresije na Hrvatsku početkom devedesetih. Zbog toga će ova presuda Hrvatskoj moći poslužiti kao korisno pravno i političko sredstvo pri rješavanju otvorenih pitanja sa Srbijom, posebice pronalaska nestalih i zaustavljanja Srbije u širenju svoje sudske nadležnosti i stvaranju svojevrsnog „malog regionalnog Haaga u Beogradu“. Srbija će se u procesu pristupanja Europskoj uniji morati suočiti sa svojom prošlošću i prihvatiti odgovornost za zločine koja proizlazi iz presude. Poricanja, negacije, a dijelom i neskriveno zadovoljstvo presudom ne mogu proći.

Poginuli, patnje žrtava i pravda, obvezuju hrvatsku vanjsku politiku da u godinama pred nama emancipira i insistira na ovim temama jer su one preduvjet dugoročnoj pomirbi. Nakon učinkovite Rezolucije o Šešelju, upravo to s kolegama i radim u EP. U kontekstu pristupnih pregovora Srbije, zahtijevamo izmjene srpskoga zakona koji širenjem kvaziuniverzalne jurisdikcije na bivše države SFRJ krši načela međunarodnog i kaznenog prava, stvara pravnu nesigurnost i zadire u suverenitet članica EU – Hrvatske i Slovenije. Želimo i punu provedbu Sporazuma o normalizaciji odnosa iz 1996. godine, koji je i

